

V 86. letu starosti je v sredo 15. januarja 1975 zapustil svoje drage rojake — znanstvenik, akademik prof. dr. France Koblar. Njegov odhod je bil nenaden, saj smo ga imeli pred očmi čilega in svežega, kakršen je praznoval svojo osemdesetletnico med svojimi rojaki Železnikarji. Takrat, ko so ga proglasili za častnega meščana, se je ves dan mudil med njimi in se kot otrok veselil uspehov in novega življenja v nekdanj revnih fužinarskih Železnikih. Tudi njegovi predniki so se trudili za vsakdanji kruh v fužinah.

Rodil se je 29. novembra 1889 Elizabeti in Francetu Koblarju v Železnikih št. 40. Kot otrok je koval žeblje s svojim očetom v Johanovem vigenjcu. Zelo nadarjenega so poslali v ljubljanske šole. Maturiral je na klasični gimnaziji in že kot dijak objavljajal *prozo* in *pesmi* v rokopisnih dijaških listih, katere je tudi urejal. Že od dijaških let je sodeloval pri *prosvetnem delu* v Železnikih in pripravil dramske uprizoritve, ki so starejšim Železnikarjem še danes ostale v spominu (glej LR XVII, str. 108—116 in LR XVI, str. 266—267). Po maturi se je vpisal na dunajsko univerzo, kjer je doštudiral slavistiko in latinščino. Od leta 1919 do 1945 je učil slovenski jezik in slovstvo na gimnaziji in leta 1941 doktoriral z *disertacijo* o pesniku Dragotinu Ketteju. V tem času je kot *gledališki kritik*, *esejist*, *literarni zgodovinar* zavzeto spremljal slovensko kulturno življenje v reviji Dom in svet, sodeloval pri radiu itd. Rezultat tega dela so zgodovinski orisi v Spominskem zborniku Slovenije, kjer je objavil prispevke

Slovensko leposlovje od 1918—1938, Gledališče in Radio. Po vojni je bil redni profesor na Akademiji za gledališče, radio in televizijo ter predsednik Slovenske matice.

Obdobje zadnjih tridesetih let je najplodnejše v Koblarjevem življenju. Uredil je *zbrana dela* Ketteja, Stritarja in Gregorčiča, *izbrana dela* Bevka, Preglja, Finžgarja, zaključil je izbrane spise Ivana Cankarja ter uredil je izbrane novele Milana Puglja in knjigo rojaka Toneta Siferja Kmet in stvari. V Slovenskem biografskem leksikonu je objavil *prek sto biografij*, okoli sedemdeset pa jih je še v rokopisu za naslednje zvezke. Leta 1962 je pri Slovenski matici izdal obsežno *monografijo o Simonu Gregorčiču*. Za stoletnico Slovenske matice je napisal temeljito *razpravo o matičnem slovstvu*. Ob 1000-letnici Skofje Loke pa je pripravil in komentiral ter z opombami opremil faksimilirano izdajo Romualdovega *Škofjeloškega pasijona*. Velik del svojega raziskovanja in znanstvenega dela je posvetil gledališču in rezultat tega dela sta dve knjigi: *Dvajset let slovenske drame* (I. in II. del) in *Slovenska dramatika* (I. in II. del). Dr. France Koblar se je uveljavil tudi kot *prevajalec*; prevedel je Lessingovo Hamburško dramaturgijo in Faraona Boleslava Prusa, marsikaj pa je ostalo v rokopisu.

Ostal nam bo v spominu kot izredno plodovit, marljiv in vesten kulturni delavec, ki je vse svoje življenje ostal povezan z rojstnim krajem, kateremu je tudi posvetil del svojega dela in življenja.

Janko Krek

† DORA PEGAM-VODNIK

Dne 6. februarja 1975 — na svoj godovni dan — je umrla v Portorožu, kjer je bila na oddihu, profesorica Dora Pegam-Vodnik, ena izrazitih osebnosti iz vrst škofjeloških rojakov. Žaro z njenim pepelom smo položili v naročje zemlje na pokopališču pri sv. Roku v Dravljah. Tam počiva poleg svojega moža, slovenskega pesnika, čigar rod prav tako izvira iz kraja nekod med Idrijskim hribovjem in Loškim pogorjem.

Dora Pegamova se je rodila 2. februarja 1898 v Škofji Loki, pri Kuferšmi-

du, kakor so pravili domači hiši, ker je bil tudi njen oče Jože po zgledu prednikov kotlar. Ko je končala učiteljske, se je posvetila učiteljskemu poklicu. Kot učiteljica je delovala dve leti v Borovljah na Koroškem, kamor je odšla, da bi pomagala tamkajšnjim rojakom v odločilnem času pred plebiscitom. Med drugim je tedaj sodelovala pri zbiranju slovenskih knjig za boroveljsko knjižnico. Že takrat se je pokazala tista njena domoljubna vnema, ki jo je izpričala tudi pozneje v dneh osvobodilnega boja.

Dora Pegam-Vodnik

Po izgubi Koroške je napravila v Ljubljani diferencialne izpite na gimnaziji in po maturi nadaljevala študij na univerzi. Njena glavna predmeta sta bila pedagogika in nemščina. To je bilo tudi področje, na katerem je bila vse življenje najbolj delavna. Poučevala je kot profesorica na učiteljskišči, pozneje na gimnaziji, posebno večerni, in kot lektorica za nemški jezik na ekonomski fakulteti v Ljubljani. Po vojni je bila nekaj časa tudi ravnateljica na gimnaziji. Dora Pegam-Vodnikova je bila rojena učiteljica in vzgojiteljica v najplemenitejšem pomenu besede. Zanj je bilo predvsem značilno, da je znala združevati učenje z vzgojnim prijemom. Ni ji šlo samo za to, da bi učencem posredovala znanje, ampak da jih oblikuje v samostojne osebnosti. Imela je izreden dar besede, prav tako pa tudi tenak posluh za človeka, za njegova življenjska vprašanja in hotenja.

Razen na področju vzgoje in pouka se je profesorica Dora Pegam-Vodnikova uveljavila tudi kot publicistka in prevajalka. Napisala je vrsto učbenikov, po-

sežno za pouk nemščine na raznih stopnjah. Poleg *Nemških vadnic* za osnovne šole in nižje gimnazije ter učbenikov za ljudske univerze je sestavila *Kratek pregled nemške slovnice* in *Nemško-slovenski slovarček*. Tudi na slepo mladino ni pozabila. Zanj je sestavila učbenik nemškega jezika v Braillovi pisavi. Poleg tega je predavala, sodelovala v nič koliko kroških in na raznih tečajih ter napisala vrsto člankov in razprav o pedagoških vprašanjih. Med deli, ki jih je prevedla iz nemščine, so omembe vredni zlasti: P. Lippert (*Od duše do duše*, 1931), Heinrich Böll (*Biljard ob pol desetih*, 1962), W. A. Friedländer-H. Pfaffenberger (*Osnovna načela in metode socialnega dela*, 1970), Krščansko oznanilo (Holandski katekizem za odrasle, 1971, str. 170—254). Za njeno vsestransko, strokovno in družbeno zavzeto in požrtvovalno delovanje jo je predsednik SFR Jugoslavije 27. aprila 1961 odlikoval z redom dela s srebrnim vencem.

Manj znano, čeprav nič manj pomembno je bilo njeno sodelovanje v mladinskem gibanju. Zavzeto se je udeleževala razgibanega kulturnega življenja takratne študentske mladine na vseučilišču v Ljubljani, pripadala je krogu bližnjih znancev in prijateljev Srečka Kosovela (ta jo je tudi obiskal na domu in ji posvetil pesem, ki doslej še ni bila znana in je še neobjavljena), posebej pa je bila povezana s križarstvom, ki se je tako imenovalo po reviji »Križ na gori«. Pri reviji, ki jo je urejeval Anton Vodnik, je tudi sodelovala. Med njenimi prispevki sta pomembni zlasti že v popolnoma sodobnem duhu napisani razpravi *Avtoriteta in Zakon kot etičen problem*. Prav tako je v tej zvezi treba omeniti *Pomenke*, ki jih je vodila kot »gospa Selma« v reviji »Vigred«. Tudi kot govornica je bila fascinirajoča, prepričevalna, osvajajoča. Prav zato si je lahko utirala pot od duše do duše.

Kljub temu, da se je s svojim delom vključila v širše, splošno slovensko kulturno okolje, ni nikoli pozabila na svoj rodni kraj, na Škofjo Loko. Z njo ni bila povezana samo čustveno, ampak se je slej ko prej živo zanimala za njeno življenje in razvoj. Od začetka je bila tudi članica loškega »profesorskega ceha« (o tem glej Loški razgledi 1968) in do zadnjega je rada prihajala v mesto, ki je nanjo lahko ponosno, tako kot je bila sama ponosna nanj.

F. V.